BEDENCKEN,

Op de Aggreatie des Co-nincx van Spangien/gestelt in forma van stamen-spreeckinghe tusschen Swaar-hooft ende Truert-niet.

Noch zijn hier-bij gevoeght,

De Articulen gesloten bij den Hertoghe Alba, ende zijnen nieuwen Raadt van XII. Getranslateert uyt d'Originale Spaansche Articulen/gekregen binnen Antwerpen/in-de Camer van Vergas, President van-den voorsz Raadt/ten Huyze van Marcus Nonius.

Item,

Een Extract van woorde tot woorde/uyt een Boecken Gedruckt in-den Jare 1576. geintituleert/ Vertoogh ende Openinge, om een goede ende zalige Vrede te maken in deze Neder-Landen.

In welcke de dobbelheyt ende Bloedt-dorstigheyt der Spaangiaarden ende harer Raadts-lieden klaarlijk ontdeckt werdt.

Door eenen Patriot voor eenige weken t'samen gestelt, ende nu (allen op-rechten Lief-hebbers der Neder-landtscher Vrijheyt ten besten) in't licht ghebracht.

Ierem. 8.20.
Den Zomer is henen wech, ende ons is geen hulpe gekomen.
Idem. 14.19.
VVij hoopten het zoude Vrede werden, zo komt daar niet goedts.

Ghedruckt in den Jare onzes HEEREN M.D.C.VIII.

Swaar-Hooft.

VVAt ist mijn Vrient/dat gij niet sulcke neerstichent siet en leest in het Schip/ al-waar het nochtans niet wel mogelijck is/yet met aan-dacht te lezen?

Truer-niet.

Het is de Copie vande Aggreatie des Conincx van Spangien/gesonden aende EE. Heeren Staten/mitsgaders de Antwoorde van de zelvige/op de voorsz Aggreatie gedaan.

Swaar-Hooft. Waar is die Gedruckt?

Truert-niet. De Letters sijn in-den Druck niet uyt-gekomen.

Sw Ick mercke aan den Druck wel/dat-se Gedruckt is buyten Constantinopel of Jerusalem. Belieft het u/ick zal-se eens lezen/bij mij zelven.

Tr Het is u ongheweygert/doch met conditie/dat ghij mij u oordeel daar van segget/het sal onder de grote Roze des Hemels blijven besloten/ende ick sal't geen Verckens seggen/so lange mij Menschen te gemoet komen/ick ben zo dicht/als een Vat/daar de Hoepen af zijn: Oock zoo ben ick meenich-maal vertroudt ghe-weest/de Hondt sijn viecht te horen.

Sw Ick neme de conditie aan/doch u kennende bij u woorden/ende lettende op de gelegentheyt van plaatze/zal mijn bedencken openbaren/voor zo veel mij oorbaarlijck dunckt te zijn, reliqua in't Sout-Vat.

Hier leest Swaar-hooft de Aggreatie schuddet somwijlen sijn hooft/suchtet/ ende slaat voor sijn Borst.

Tr Mij dunckt dat ghij een Tragedie begint te spelen/na dat ick oordeelen kan uyt uwe gesten/seght op/wat mis-haaght u so sere?

Sw Een Rechts-geleerde oordeelt niet/eer hij de geheele Wet gelezen heeft/zoo houde ick oock mijn oordeel binnen/tot dat ick de Antwoorde der EE. mogende Heeren Staten gelezen hebbe/so lange hebt de Patientie.

Tr Patientie wast in alle-mans Tuyn niet/doch noyt is sij beter gewassen/als binnen twee Jaren in Hollandt. Vaart dan voort in't lezen.

Swaar-hooft leest de Antwoorde van de EE. Heeren Staten/ende hebbende xiiij. regels gelesen, lacht hertelijck/ende een lach uyt hebbende/vaart voort in het lesen/tot den eynde toe.

Sw Neemt daar/mijn Vriendt/ick dancke u voor de communicatie vã dese Copie/ick zal/zo haast wij aan Landt komen/oock een kopen.

Tr Wat dunckt u van beyde Brieven/al hoe-wel ick eenichsins uyt uwe gebeerden u oordeel versta/de eerste behaagde u niet/de tweede bolde u beter/gij scheent onder het lesen van dien een Comedie te spelen.

Sw Terstont spraack ghij van een Tragedie/nu van een Comedie/ick wensche dat het eynde van dese Vrede-handelinge/werde een Tragike Comedie/ende niet veel meer een wrede handelinge.

Tr Ick hebbe daar geen vrese voor/ghij diendet geen Vroet-Wijf.

Sw Daar dien ick nu toe/ben geen Paus Jutte/doch de vroe-Vrouwen hebben oock gheen sin tot die langhsame arbeyden/ende malende wehen der Vrouwen/prijzen meer slipperige arbeyden. To hebbe ick oor geen sin in dit langhe Stoeven van Pater Ney, duchtende dat deze Vrede zal werden een Ey/& hoc monrari esse monrari. Parturiunt montes nascetur ridiculus mus. Den Gheleerden is haast ghe-noegh ghezeydt. Ende al hebt ghij daar gheen vrese voor/daar uyt volcht niet/

 dat de

dat de zake buyten perikel zy. Insperata accidunt magis. Datmen niet verwacht/ gebeurt al-der-eerst.

Tr Meynt ghy/ dat de tegenwoordige Koninck van Spangien/ zoo ghelijck de Trappen kan af-springen/ ende daar de Vader van dezē tegenwoordigen koninc in zommige plaatzen vā Indien boven een Peert vlieghende over den Cloot der Werelt/ heeft laten setten deze woorden/ Non sufficit Orbis: De Werelt is my niet genoegh. Dat de Zone nu de Ge-unieerde Provincien zo licht kan quiteren?

Svv Dat zal hy niet doen/ zo lange hem de Oogen open staan/ Nisi pro forma, alleen voor een schijn: of een Spaengiaart moest niet meer een Spangiaart blijvē.

Tr Vast staat het swert al in het wit/ daar het de kalverē niet zullen upt-lecken. Hy bekent ons voor een vrije Republijcke/ op welcke hy niet en pretendeert.

Svv Die Aggreatie en grapt my niet/ het behaacht my ooc wel/ dz onse Vaders des Vaderlants/ die naast Godt nu voor ons waken/ op dat wy gerust zouden mogen slapen/ in hare Antwoorde te kennē geven/ dat sy Lonte ruyckē/ eñ op plomp Hollants/ eñ goet ronds goet Zeeus in hare Antwoorde op de Aggreatie/ schryven/ Dat het niet is de beloofde, ende begeren een ander, conform de beloften.

Tr Waar in bestaat die onvolkomenheydt?

Sw Ick antwoorde/ als de EE. HH. Staten in haar schrijvens / Niet alleen in de sprake ende stijl, maar oock in de besegelde insertie eñ omissie van vele woorden.

Tr Wat mogen dat voor woorden zijn?

Svv Daar weet ick zo veel van/ als het Kint dat geboren is/ kan derhalvē daar nz van oordeelen: maar alzo in seker respecte waer is/ dat in een vrije Republijcke de woorden ooc behoren vry te zijn/ eñ die aenden wech bout/ vele Meesters heeft/ kan elck een wel lichtelijck dencken/ dat verschepden oordeelen vallen op de gedructe Aggreatie: ende ick wil u wel verhalen het oordeel/ dat ick van deze Aggreatie hebbe horen upt-spreken/ van zulcke/ die misschien de mysterien vande Misse niet verstaan/ ghy meught dan besluyten/ of zommige t'onrecht swaar-Hoofdich zijn in deze Aggreatie.

Tr Ick zie wel/ ghy wilt u houden buyten scheute. Ick wil't geern aan-horen/ dan maket kort/ alzo wy haest by den Over-toom zijn.

Svv Voor eerst behaacht sommigen niet de subscriptie Yo el Rey. zy meynen dz aan een vrije Republike die hem niet bekent voor haar Koninc hy alleen behoorde te schrijven zijnen Name Philippus. Want schoon genomen hy aan andere Republiken altijt zo magnifijc schrijft/ zo was nochtans (als ick versta) begeert van onze zijde/ dat hy zijn stijl daar-in veranderen zoude/ het welcke alzo het nz geschiet is/ maact het zommige mijns gelijckē/ deze gedachten/ dat hy dat hoogh vliegēde gepeyns der Monarchie/ noch niet upt den zin heeft geslegen/ maar als de liefste Zone des Paus/ die op zijn munt eertijts heeft laten slaan die woorden Gens & Regnum quod non servierint tibi peribunt: Dat is / Het Volck ende Koninckrijck dat u niet en dient zal vergaan. De zelvige Monarchie noch is verwachtende/ eñ eens zijn slach waar-nemen zal.

Tr Dat is diep gespeculeert/ ick houde my gerust in de Generale ende Particuliere Renuncitatie, die de Koninck doet.

Svv Wat die woorden aan-ghaat / die werden daar na ghenoech bepaalt/ door de volgende/ Voor zo veel als ons de zake aen-gaat.

Tr Daar vinde ick geen Been in: want by hem is absolute Koninckclijcke macht, gelijck hy schrijft.

Svv Ick

Svv Ick hebbe wel meer hezen blazen / maar het was voor een Smits Oven/ men weet wel hoe verre die absolute Koninklijke macht haar strect/ namelijk tot Romen toe; want alzo vande Religie oock zal gehandelt worden / eñ de vrijheydt der selvige zal werden bedongen/ende de Religie den Paus aangaat/ zoo zijn alle deze handelingen nul, ten zij den Paus die ratificere ende sehter morghen zal den Paus mogen gebieden/den Koninc zijnen Zone onder peine van excommunicatie, deze handelinge met ons te niete doen / alzo zij strecke tot na-deel vāde Roomsche Religie/die de Bruyt is/daer het al om danst. Ick swijge noch/dat de Paus oock in Civile saken/door een extraordinaire macht/de handelinghen van alle Potentaten mach te niete doen/na de Leere der Roomscher Kercke / eñ dat wij met de Aggreatie alleen/al ware sij ooc in amplissima forma geschreven/even wel (om verhaalde consideratien) bewaart zijn/of wij met beyde Voeten in het Vuyr zaten.

Tr Dit wort wel den Rooms-gesinden na gesept/maar het soude swaar vallen haer daer van te over-tuygen / behalven door consequentien ende sluyt-redenen: want anders gaapten zij te wijt/of zij het schoon dochten/zij sullen nochtans den Geck wel weten in de Mouwe te houden ende haer wachten sulcx te schrijven.

Svv Ick en begere niet/dat ghij mij opt in eenige saken gelooft/zo ic u met duydelijcke woorden sulcx uyt hare Boeken bewijze. Noch onlancx is te Mentz door een Jesuijt Martinus Becanus wederlegt een Boec/hebbende den Titel, Fœderatorum inferioris Germaniæ defensio III contra calumniam pacis perturbatæ.

In de wederlegginge van de derde propositie/sijnde deze/dat geen verbont met den Papisten kan gemaact werden, dewijle zij door de dispensatie des Paus konnen geannihileert werden: antwoort de Jesuijt aldus; De contracten der catholycken met den Ketters zijn tweederley, of de Religie of de Politie aanghaande. Zo de catholijcke koninghen of Princen een contract maacken met den ketters het Gelove aangaande, zo doen zij dat of zonder voorweten des Paus, of met zijne kennisse. Zo zij het doen zonder zijn voorwēten, zo mach hij zo haast dat contract tot zijne kennisse komt, 'tselvige bevestigen indien het goet is, of te niet maken, indien het quaat is; Alzo elck Prince bij zijne ondersaten zulcx vermach, in dingen die de Prince toucheren: Is het met zijn wille ghemaackt, zo mach hij het contract niet te niete doen na zyn goedtduncken, ten ware daar een nieuwe circumstantie voorviel, als te voren is bewezen, cap. 7. Paragr. 2.

Hoe klinckt dat in u Ooren?

Tr Dat is vrij grof ghesponnen: maar noch hoor ick niet van de contracten in Civile zaacken.

Sw Daar spreeckt hij alzo van/ De Paus voor zo vele hy Christi Stadthouder is, en heefft direcktelijck door Godtlyck recht gheen Iurisdictie in tijtlycke zaacken, nochtans heefft hij-se indirecktelyck, *urgente necessitate boni spiritualis*. Dat is: Als den noodt in Gheestelycke zaacken dat vereyscht.

Tr Ick zoude dit wel willen zelve in dat voornoemt Boeck lezen/ zo qualyk kan ick het grooven.

Sw Van dese traagheyt om dit te gheloven kan ick u straex ghenesen: want ick hebbe dit Boeck (om tijdt-kortinge in de Herberge) mede genomen/ steeckt u arm uyt/ ick sal't u langen.

Tr Werpt het mij toe/ ende wacht u van Verreyken.

Sw Dat hope ick dat de EE Heeren Staten oock zullen doen.

Hier leest Truert-niet de voor-gealligeerde passagie/ in het Boeck Gedruckt in den Jare 1607. bij Joanne Albino. Ende daar naar spreeckt hij aldus:

Tr Dat ick Roomsche Paus ware/ ick zoude dien Eertz-booswicht/ die mijne secreten zo ontdeckte/ hanghen aan de hoochste Galghe/ die te vinden is/ al ware geen Hout meer in Italien te vinden.

Sw Hangen is geen noodt/ worgen doet de doodt: het is goet dat zulcke quade Koeyen gheen lange Hoornen hebben. In plaatse van sulcken wraack-gierighen wensch/ achte ick/ dat Gode veel meer is te loven/ dz hij de Tonge vā dese Bileam also gestiert heeft/ dz hij/ willende de Roomsche Kercke van de suspitie van trouloosheyt eñ verbont-brekinge bevrijden/ selfs haer daer van krachtelijck is overtuygende: also dat die haar nu laten wijs-maken/ datmen op de beloften der Papisten mach vertrouwen/ haer selven moedt-willich bedriegen.

Tr Een Getuyge/ geen Getuyge: ick gelove niet dat andere Papisten vā dit gevoelen zijn/ also zij Boecken schrijven/ datmen Ketteren gelove moet houden.

Sw Dat is waar: even-wel zo doen zij in de selve Boecken het contrarie ende de Titel accordeert niet met den in-houdt: zij openen in die Boecken grote Deuren tot alle trouweloosheyt: gelijck in korten door een Lief-hebber der Vad-Landts sal in sulcker voeghen betoont werden/ dat de Roomsch-ghesinden den lust die zij hebben gehadt in het schrijven dat zij wilden/ wel vergaan zal/ met het lezen ende horen van 'tgene zij nu ende willen. Gij meynt dat andere Papisten beter gevoelen hebben/ maar ghij dwaalt zeer/ zij liggen alle in een Gasthuys zieck/ ende hebben van hare Kindtsheyt aen trouloosheyt uyt de Borsten der Babilonischer Hoere haarder Moeder gesogen.

Tr Zeght mij noch een Getuychnisse dat klaer is.

Sw Azorius Iesuita, Instit. moral. Cap. 15. paragr. 6. quæritur: De ontslaginge vandē eet geschiet bij dē Paus, die om rechtveerdige oorsakē macht heeft niet alleen andere, maar ooc hemselvē van alle eedē te ontbindē eñ absolveren: daer uyt is dā beslu yte dz de Coninc vā Spangien/ seggēde inde Aggreatie te vredē te zijn met de handelinge der Eertz-hertogē so vele hem aengaet/ per jus tertij (als de Rechtsgeleerden sprekē) de heele zake suspens houdet/ ons alleen een Bal gevende/ om daermede te spelen. Tr Welc is de tweede klachte tegen de Aggreatie?

Svv Dat so wel de Eertz-hertogen als de Coninc seggen/ tegen deze Landē, Provincien, Leden, Steden ende Staten niet te pretenderen.

Tr Een Spin suycht al-om Fenijn uyt/ wat kā doch achter deze woorden quaets schuylen? mij dunckt dat sij klaar zijn.

Svv Spin? hola, mij dunckt het contrarie/ doch wil ick het mijne gheven/ om een beter. So men handelde met een-voudige Menschen/ so ware geen swaricheyt in deze woorden. Maer bedenct eens, sonder toorn/ of niet in plaetze vā de woorden daar op vvij niet prætenderen, tot meerder klaerheyt tegen de Spaensche ende Italiaensche door-trapte dobbelheyt/ daermen hem nimmermeer genoeg tegē kan wapenen/ dienden geset de na-volgende, daar op vvij niet en hebben te prætenderē, want de voorgaende maniere van spreecken kan verstaen worden/ dat bij Ooghluyckinge

uytkinge wij voor een vrije Republike verklaart werden/in der daet dẽ Coninx subject sijnde/daer-om hij oock als hem selven/doch onwetens verklarende: Dese ratificatie van geender vvaarden vvil geachtet hebbẽ, bij al-dien het principale tractaat van pays of bestant van vele jaren niet gesloten vvert, welcke pretensie voor de Vanderinge der woorden daer ick van gesproken hebbe/wech genomen wort.

Tr Ick versta noch niet wat ghij zeggen wilt. Alzo ick te mis-Dach Speck at/ mach het swaert mij voor de Ooren gheschoten zijn / daer en boven mijn verstant kan uyt de Knien qualijck op-waerts komen.

Svv Wanneer ick tot iemant/die mij veel bestolen hadde/zeyde/ Ick mach lijdẽ dat uyt mijnen Name met u gehandelt werde/ als met een daer ic niet op pretendere/sal oock voor bondich houden/ al wat te voren met u getracteert is/maer verklaer en bij al-dien/sulcx ẽ sulcke conditien van u niet werden bewillicht/dat alsdã mijne declaratie ende ratificatie van geen kracht sal zijn. Wanneer/zegge ick/ iemant van mij zo wierde aengesproken/ soude hij niet met recht besluyten/ dat ick hem niet vrij kende/maer alleen voor een tijt mijn pretensie om sekere consideratien liete vallen? Ick meyne ja.

Tr Ick slach den Gelt-gierigen Advocaet / die eerst gevoel van de sake kreegh/ doen hem Gelt in de Handt wierdt gesteken/ick begin nu oock de sake te verstaen/ nu ghij mij het verstant so in-stampt. Dan is daer noch iet anders/dat u ende anderen mis-haecht in de Aggreatie?

Svv Ja/noch vele dingen. Boven de twee voor-gaende dingen / mis-haecht ten derden vele/dat de Koninck van Spangien spreect van Konincklijcke trouwe ende woorden. Aak. Aak. Aak.

Tr Vriendt/ghij zijt hier bij den Over-toom/ ende niet bij Krabbe-dam/ wordt ghij nu meer zieck?

Svv De Spaensche trouwe ende Conincklijcke woordẽ maecten mij de walge. Spaansche trou, bracht menigen in rou. Egmont ende Hooren hebben dat wel bevonden/vele Steden in de Ge-unie-eerde Provincien aen Kolen geleydt/ẽ tegen gedane beloften Roodt gemaect door het Bloedt der vromen in-gesetenẽ/betonen dat de Koorden aen de Zegelen des Koninex/met rechte Wit/Geel ẽ Roodt sijn. Wit/vã wegen de schone beloften/maer inder daet Roodt ẽ Geel/door trouweloos Bloet-vergieten ẽ brandt-stichtẽ. De E.E. Heerẽ Staten kennẽ dese Trouvve oock wel/zij is Otto Hartius ẽ Hieronymus Comans, anno 1594. oock wel in de Neuze gewreven/als zij uyt de name van den Eertz-hertoge van Oostenrijc/quamen in 's Graven-Hage van Vrede spreken/ oock in de Antwoorde gegeven in 's Graven-Hage/den 27. May/des jaers voornoemt/op seken Missive vã den Eertzhertoge/ wort een Rigister gemaect van des Coninex van Spangien ontrouwe/ bewezen in het stuc van verscheyden Vrede-handelingen/ onder andere woorden staan deze: Ende daarom zal zijne Hoocheyt ten besten gelieven te verstaan, dat de Statẽ voorsz in een zake den vvel-stant dezer Landen, ende behoudenisse der goede In-gesetenen van dien zo hoochlijck importerende, met alle goede in-zichten ende overvveginge, van 'tgene te voren in gelijck zaken gepasseert is, ende zich alsnu openbaart, procederen ende dat zijlieden niet haast konnen geloven, veel min hun verzekert houden, op 'tgene men zeyt van de veranderinge der humeuren des Spaanschen Raadts. Alzo gelijcke veranderingen vvel meer apparent zijn gevveest, ẽ eensdeels geloof t, met grote schade van deze Lãden. Ẽ is dese Antwoorde onder-teyckent by C. Aerssen.

Tr Ick hebbe genoech vande Coninclijcke trouwe, doch ben versekert/ dz onse Heeren den Spaanschen Raat die bij den Broeder is vande voorneemde Ertz-Hartoghe/ wel zullen vertrouwen een Wetscher met Hop/ als zij borge voor het Leyt hebben.

Sw In die meyninge wil haar de goede Godt bevestigen / ende geven altijdt te dencken aan het spreeck-woordt:

Soo lang den Voghelaar de Voghel ziet vlieghen,
Soo fluyt hij soetelijck om de Voghel te bedrieghen.

Ende aan het Italiaansch spreeck-woordt:

Die boven reden u veel schoon gelaats betoont,
Die heeft u al in't Net, of hij hadd' u geern gehoont.

Dion verhaalt in het 42. Boec zijner Historien/ sprekende vã Cesare: VVant eer
zommigen de goedertierenheydt van Cesar in den zin quam, na welcke hij vele ghe-
spaart hadde, die de VVapenen oock tegen hem ghevoert hadden bedachten zij oock
aan d'ander zijde, dat zijn gemoet zoude mogen veranderen, alzo anders plegen ghe-
zint te zijn, die de Heerschappije zoecken, ende diese verkregen hebben. En Coninck
van Spangien zoeckt noch de Heerschappije over de ge-unieerde Provincien/ be-
looft over zulcx Gouden Bergen/ maar als hij den knoop sal vast geleyt hebben/
zo zal hij met een Pick-kaars deze Landen te wille zijn.

Tr Men zal zelfs een Ooghe in het Zeyl houden / ende den Spangjaarden niet vertrouwen. Welck is de vierde faulte?

Sw Dat de Koninck gelaat/ even als of hij vonden beginne niet en hadde gewe-ten van de handelinge zijns Broeders ende Zusters / dat neme eenen Hondt op zijne ziele/ ick geloof't niet/ men weet wel/ eñ de schriften die daar van uyt-gegaan zijn inden jare 1599. betoonen hoe captieus het Transport van deze Landen/ ghe-daan aende Infante/ geweest is. Hoe datmẽ Nederlant altijt aen Spangien soeckt te behouden/ ende bij den vijfden Artikel expres bedongen is / Dat d'Infante, noch iemandt anders, gheroepen tot de successie van de Neder-landen, en zal moghen om eeniger-hande redenen, verdeylen den voorsz Landen, noch gheven of veranderen, zonder des Koninex van Spangien consente, ende des ghenes die zijne Erfghenamen ende Successeurs zullen zijn in deze Rijcken. Dit alzoo zijnde/ hoe zouden de Ertz-Hartogen deze handelinge (daar door de verdeylinge dezer Landen/ daar van een deel den Koninck van Spangien voor haar Heere/ het ander een vrije Republike zal blijven) hebben derven ontwerpen/ zonder dat in het begginsel deze zaacke bij den Koninck wars gheconsenteert? Is dat niet een dobbelheydt / daar wat veel achter schuylt?

Tr De Koninck zal sekser morgen mogen zeggen/ dat hij niet wel van zijn swa-ger is onder-richt geweest/ noch ooch van Pater Ney, die hem beroemt/ dat hij de Ertz-Hartogen als Lammerkens leydet / ende onder dit pretext weder-roepen de Aggreatie/ ende Pater Ney zal dan met een Vosse staart dapper ghekastijt wer-den/ om dat hij met de Ertz-Hartogen dit spel begonnen heeft/ zonder wetẽ des Koninex/ ende het Spit in de Assche gewendt.

Svv Ick meyn dat daar den Haas leyt. Maar om het kort te maecken: de vijfde ende seste faulte daar ick nu van spreecken zal/ is de grootste.

Tr Ghij gheeft mij op elcken Vingher wat/ deze faulte mach ick bij den Duym enthouden: zeght/ waar-in bestaat-se?

Sw: Datmen

Syv Datmen in het tractaat van Peys of lange Beſtant, ſal ſpreken van de prætenſien van beyde partijen, ſo in materie van Religie als van Rechten. Indien wy ſijn eē vrije Republijcke/ wat bemoept hem de Konick dan met onze Religie/ 't welck voor een ſtuck van de ſouverainiteyt dezer Landen gerekent wert? Welc ſijn oock de pretenſien van Rechten/ daar in hij heeft te ſpreké met ons? Wij hebbē onſe eygene rechten/ eñ weten van geen pretenſie des Konincx op onſe Landen oft regeringe: doch daer van is te voren wat aengeroert/ ic ſal alleen ſpreken vāde Religie/ die de Ziele is van de Republike/ als de Heydenen bekent hebben: de Provincien meynde ic/ waren geresolveert niet te dulden/ dat dezen ſchijf geroert wiert.

Tr O ſwaar-hoofdich Menſche/ de Geſanten des Konincx hebben haer hier eenichſins op ōklaert/ dat haer Heere hier niet anders mede meynt/ als dat geſproken moet werden/ hoe de paſſagiers van dezer zijde in des Conincx eñ Eertzhertogen Landē komende/ eñ haer onderſaten wederom in de onſe/ haer zullen moeten comporteren/ om geen ergerniſſe te gheven. Ten erchſten komende/ zullen zij miſſchien de voor-ſlach doen van de Roomſche Religie/ neffens de Gereformeerde in te voeren in een Stadt van Hollandt ende Zeelandt/ eñ dat met conditie/ dz zij in een Stadt van Brabandt eñ Vlaanderen ons oock diergelijcke vrijheyt zullen gunnen/ daar van de voor-ſlach al in den Jare 1579. bij een die hem zijn naem geſchaemt heeft/ gemaackt is. Ende oock met eenen verſoecken met reciproque beloften/ datmen in het ſtuck der Religie wat moderere/ eñ malkanderen zoo na bij kome/ als men can/ tot meerder beveſtinge der gewenſchter vrede.

Syv Nu verdriet mij/ dat wij niet langer bij een moghen blijven/ om u te beantwoorden deze uwer redene/ ende indien't u belieft/ laet ons van den Over-toom voet voor voet gaen/ om ſo lange met malkanderen te ſpreken/ als doendelijck is.

Tr Ick ben te vreden eñ wenſche dat wij beyde te Bremen inde Swaan bij Auſcarij Kercke ſaten/ om upt te diviſeren.

Syv Buyten ongeluck/ hope ick binnen een Weke daar te zijn. Maer om te comē tot ons vorighe propooſt/ dat ghij meynt/ dat niet anders nopende de Religie zal behandelt werden als 'tgene verhaelt is/ ick wenſche dat ghij daer de waerheyt in ſpraackt/ maer door deze occaſie ſal wat ſwaerders op het berdt komen/ want de Adel ende de Papiſten hier in het Landt/ die ſo vrijen acces bij den Marquijs Spinola hebben/ zullen aen-houden om meerder vrijheydt in hare Religie/ voor-wendende/ dat zij die behoren te genieten/ voor die getrouwe dienſten/ die zij onder den Duym den Coninck van Spangien gedaen hebben/ ende voortaen noch doen ſullen. Daer bij voegende/ dat haer verſoeck wel zal te verkrijghen zijn/ alzoo de humeuren van vele der in-geſetene in deſe Landen zodanich zijn/ dat zij in alle andere poincten de Vrede ghetroffen hebbende met den Koninck/ om het ſtuck van de Religie alleene/ het Swaardt niet weder-om zullen aan-gorden.

Het exempel van een gediſunieerde Provincie ſchrickt mij/ daer van de Religie op het leſte wierdt geſproken/ doch ſonder goet effect/ alſo de Prince van Parma beneffens andere ſoete eñ in-ſlaap-wiegende woorden/ de voorſz Provincie wijſ-maerte/ dat zij om het Herte des konincx te ghewinnen, zoo hardt op de Religie niet moeſte dringen, alle dingen zouden vvel ten beſten komen. Doch is door dit middel de Religie al-daer onder gegaan. De HEERE geve ons een beter upt-komſte.

Tr Daar aan is niet te twijffelen/ men is hier wat beter ghezint tot de Religie/ al-men doen ter tijdt in die ge-diſ-uni-eerde Provincie was.

Sw Volkomelijck vertrout/ dat weynich Menschen (selfs onder de Papisten) Spaans-gezint zijn/ alsoo de Secretaris vā Verreycken bekende t'sijner incomste binnen Dordrecht/ dz ooc in Brabant de lieden voor den name der Spanjaerden verschricté/ eñ dat met rechte: maer evenwel/ wat de gesintheyt tot de Reformeerde Religie aengaet/ daer van antwoorde ic/ al eertijdts een Conventuale/ gevraaght zijnde/ Of sij allegader kuyssche Maegden warē? Debebamus qnidem. Dz is/ Het behoorde wel alzo. Van de goede affectie der Vaderen des Vaderlants eñ Christelijcke Patrioten hebbe ick geen twijffel: maar of het getal der quaadtwillighe Papisten/ of lauwe Neutralisten (ten minsten na het oordeel der gespagnoliseerde) niet schier zo groot is/ als der Lief-hebberen van de Religie/ is seer considerabel: ende op dien Poel-staat hare EE. Mog. te letten/ alzo daar een seldtsaam Geest in steeckt.

Wat de vermenginge van beyde de Religien in eenige Steden aengaet/ ic hope dat die niet sal toe-ghelaten werden/ want de Papisten in andere Steden zouden versoecken gelijke vrijheyt: voor-wendende/ dat gelijcke Monicken/ gelijke Kappen betamen. Daarbeneffens diversiteyt van Religie (als de Grave van Esser wel gheremarqueert heeft in zijne Apologie) strijdt teghens de politie van alle staten: vvant daar gheen eenicheydt in de Kercke is, daar kan geen eenicheyt of ordre inden staat zijn: Ia het is een zekeren eñ openbaren onderganck vanden staat. VVant gelijck als Fenijn, t'samen gemengelt sijnde in een vat met gesonde substantie, niet verbetert wort 'tgene dat doodlijck is, maar 'tgoede eñ gesonde bedorven: zo van ghelijcken, de vergiftige Leeringen van Fenijn-ingevende gespagnilizeerde Iesuijten, eens in gevoert zijnde, zullen haast alle andere professeuren verdreven hebben uyt de ge-unieerde Provincien.

Daerom ic/ indien des Coninex Gesanten den voorslach doen vande verscheyden Religien toe te laten in sommige plaetsen/ datse nihil op het Request zullē krijgen: ende men zol met hare eygen Schriften konnen haer verzoeck dooden/ betonende dat sij ons zulcx niet behoren voor te leggen/ eñ dat zij het vā gantscher herten niet en meynen.

Tr Verhaalt mij een bondige plaetze/ mislijck waer zij tot de gemeyne zake zoude mogen dienstich zijn/ konde men onze partije met haer eygen Sweert dooden/ dat ware wel het beste.

Sw Odövardus Westonius Instit. de tripl. Hominis Officio. Lib. 3. cap. 14. Onder alle Princen schijnt die alderminst bevesticht in zynen stoel, die de verscheyden Religien toelaat: want hy is tot een van beyden genegen, oft hy maact zo veel wercx van d'eene, als van d'ander. Zo hy tot een Religie meer ghezint is, zoo zal hem de contrarie partije voor Vyandt houden. Zo hy een Neutralist is, zoo zal hy van beyde partijen voor een Atheist gehouden worden, die op gheen Religie past. Ende daarom kan de staat des Princes niet toelaten verscheyden Religen.

Cunerus Leovardiensis Episcopus de Christiani Principis officio, Cap. 10. Indien de Prince, in de Provincien hem onderworpen, een plaatse of Volck iet toelaat, met die reden daar door hy het zommige toelaat, mach hy anderen andere dingē toestaan. Want 'tgene begeert wert, is goet oft quaat: Is het goet, waarom

niet

niet allen toe-gelaten? Is het quaadt, waar-om laat hij't zommige toe? (Merckt/ dat hij spreeckt van de vrijheydt der Religie/ bij de Pacificatie van Gent toe-ghelaten.) Zo ghij zeght, dat-men moet wijcken de razerije ende onghehoorsaamheydt van zommighe, zoo zullen andere die niet van minder verstant ende coragie zijn, 'tzelve oock begheren, ende zoo zal de Prince, door zijn toe-latinghe, niet alleen God vertoornen, maar zijn Rijck ende Volck verliezen.

De wijle dit aller Papisten meyninge is/ zoo ist maar Hypocrisie ende bedroch/ als zij voor-staan de oeffeninghe van beyde Religien in een Stadt ende plaatze.

Tr Maer of zij versochten moderatie in het stuck van de Religie/ ware dat zoo een onbillijck versoeck?

Sw Waer ick voor vreze/ daer vreze ick niet voor/ de Rooms gesinden begheren geen moderatie/ oft versoetinge der Religie/ noch in het minste ons oft eenige secten naerder te komen. Dat is gebleken/ doen teghen het Interim, 'twelck was een slibberige bekentenisse des Geloofs niet alleen schreven die het Pausdom verlatẽ hadden/ maer zelf eenige in het Pausdom. Ende als Georgio Cassandro daer toe zo vlijtich van de Keyzeren Ferdinando I. ende Maximiliano II. versocht sijnde/ zo qualijck is af-genomen/ dat hij de sake der Religie heeft gesocht te modereren. Wat voordeel oock Martinus Bucerus met zijne moderatie bijden Papisten gedaen heeft/ leert de bevindinge/ namelijck/ dat zij even hart-neckich zijn gebleven/ meynende dat wij begonnen van ons gevoelen af te wijcken/ ende gheheel tot het Pausdom zouden wederkeeren/ het welcke alst haer ghemist heeft/ zijn zij meer op ons verbittert ghewoorden/ dan opt te vooren/ roepende ende schrijvende/ dat wij haer hebben willen bedriegen met twijffelachtige woorden. Ende alzo wij in dit propost geraeckt zijn/ van slibberige belijdenissen/ daer sommighe hedensdaechs sulck een behagen in hebben/ ick kan niet laten u daer van te verhalen het oordeel des sachtsinnigen ende beroemden Philippi Malonchthonis, wenschende/ dat alle die in de regeringe sijn/ daar op letten.

Tr Ick hoor geerne spreken van Melanchthone, dien sacht-sinnigen Man: want hij liet passeeren/ al wat eenichsins passeeren mocht.

Sw Meer als passeeren mocht/ nochtans van die slibberige Confessien schrijft hij alzo aan Nicolao Granvellæ, Anno 1540. den 22. Decemb. V. E. verwacht misschien van mij eenige versachtinge der Articulen. Dan mijn Ghevoelen van de zake is dit. 1 Zo Articulen gemaact werden, die tweezins konnen verstaan vvorden, die den strijdt niet geheel vvech nemen, maar alleen verbergen, dat die meer verstroyinge maken: vvant beyde partijen verdrayense tot haar Gevoelen, ende duydense dus eñ zo. 2. Zo is't kinderlijck, ende niet betamende vvijze Mannen in de Gemeynte, also te spelen met tvvijffelachtige manieren van spreken.

Tr Ick bekenne dat in substantie der Leere gene veranderinge dient toegelaten te werden/ maar oft de partijen verzochten/ dat-men eenige woorden wilden beschaven/ waar daar zo vele aan-gelegen? Ick hebbe zommige wel hooren zeggen/ Hoe naarder het Pausdom, hoe beter.

Svv Onder die deck-Mantel zoude vrij wat meer schuylen/ als-men voor eerst kan mercken/ die een Kleet geeft te vstellen/ moetẽ lijden dat hier en daer een hoec werdt af-gesneden/ eñ als de Scheer dan wat diep loopt/ wert het Kleet veel korter eñ enger als te voren. De Jesuijten zouden oor hier mede hare Tanden stokẽ/ zeggende/ dat dit ware de verlatinge des vijfden Evangelij/ eñ op-rechtinge des zesten. Eñ wat het ge-allegeerde spreec-woort belangt daer op hoorde ick eens in een Predicatie antwoorden: Hoe naarder de Helle hoe heeter.

Tr Zo sulcke veranderinge geschiede/ ick bekenne daer zoude meer swaricheyts uyt ontstaen/ ende grote oneenicheyt in de Kercken van dese Landen/ daer toe onse Vijanden zeer arbeyden.

Svv Ick versta het oock alzo/ eñ vertrouwe dat hare EE. moghentheyden/ na hare gewoonlijck voor-zichticheyt/ op het stuck van de Religie zullen disponerẽ/ dat Kercke noch politie daer bij zallen ge-interesseert zijn.

Tr Zijn dan zo veel faulten in de Aggreatie/ waar-om is de Vrede-handelinghe daar op begonnen? Men zeydt tot een spreeck-woordt/

Als een Vrou komt tot gehoor, ende een Stadt ter spraken,
Zoo zal zij hucken, end' deze zal't niet langhe maacken.

De proevende Kock verbrant de Mont vvel, me hadde beter alle conferentie geweygert/ tot dat een andere Aggreatie ware gekomen/ die haer volle Leden hadde.

Svv Daer over sijn buyten twijffel genoech woorden den Hals gebroken/ is evenwel goet gevonden bij den Provincien/ eñ den Legaten van andere Coningen eñ Princen/ voort te varen in dese handelinge/ die voort gaet als een Luys op een beteert Cleet/ 'twelck niet onse Heeren te wijten is/ maer dien van d'andere zijde/ die door dit traineren groot voordeel doen/ doch niet so veel als zij verhoopt hadden/ verwonderende haer over de gehoorsaemheyt eñ lanckmoedicheyt der ondersaten/ eñ insonderheyt vande Schippers/ die seer bij dezen stil-stant ge-interesseert zijn/ zij hebben gedacht/ de Codde zoude al voor langh op de Strate gecomen zijn.

Tr Hoe blij-Hertich dat ick ben/ hier voor hebbe ick noch wel zorghe/ ick hoore som-wijl verbolgene woorden.

Svv Zo doe ick oock/ eñ late noyt onberispt die so spreken/ haer voor-houdende het Gebodt Godes/ Den Oversten uvves Volcx zult ghij niet lasteren: Dat Heeren Boecken duyster zijn om lezen/ Dat Fabius met vertoeven de macht vã sijn vyant brack/ Het advijs Festina lente, dat is, Yle met vvijle, Dat geen ding door op-roer ẽbetert wort/ Als oock/ dz het den Heeren Staten zelfs soude kosten Lijf/ goet/ eñ Bloet/ bij aldien deze beraet-slagingen niet wel af en liepen/ Item/ Dat het nu op een Oor na gevilt is: daer mede set ickese menichmael neder.

Tr Hier zijn wij aan de Poorte/ eñ moeten van malcandre voor een tijt scheydẽ/ ick dancke u voor de communicatie. Svv Ziet toe/ dat ghij dicht zijt.

Tr Ick za't doen Neve/ Zo dicht als een Seve.

Volgen nu de Articulen/ besloten bij-den Hertoge van Alba/ ende zijnen nieuwen Raadt van XII. Bij de welcke verklaart werden/ Lijf ende goedt verbeurt te hebben/ deze na-volgende.

IN-den eersten/ Alle de gene/ die hier voor-tijdts versochten/ ende daar door verkregen hebben/ dat het Spaansch Krijghs-Volck in de Neder-Landen niet gebleven is.

Item/Alle de Staten ende Steden van desen Lande/ die supplicatien overgegeven hebben tegen de nieuwe Bisschoppen/ Inquisitie/ ende oock om te hebben moderatie vande Placcaten.

Item/ Den Edeldom/ die supplicatien over-gegeven heeft tegen de Inquisitie ende Placcaten/met alle de gene die de selve supplicatien gelaudeert hebben.

Item/ Alle de Heeren/Edelen/Officieren/Provinciaelen/ende subalterne ofte substituten/die de nieuwe Predicatien in den schijn van necessiteyt van den tijden toe-gelaten of te geconniveert hebben.

Item/ Alle de Heeren/ Edelen/Rechters/Officieren/Provinciale/ en andere/van wat qualiteyt die zijn/die der eerster supplicatien vanden Edeldom/Predicatien/ Beeld-stormerije/etc. in't beginsel met raet en daet niet en hebben wederstaen/maer die aengezien met conniventie ende verbaestheyt.

Item/ Alle de Hoofden vanden Gulden en Ambachten/ Hondertste/en Tiende-Mannen/ Wijc-meesters en diergelijcke/ die hen selven met de goetwillige ondersaten/in't beginsel/ter hazarden van Lijf en goedt/niet en hebben gestelt tegen de supplicatien vanden Edeldom/ Predicatien/Beeld-stormerije/etc. om deselve met Wapenen te wederstaen.

Item/ Al die maintineren of voor goet houden/dat de ondersaten van dese Nederlanden/ overmits de voorsz rebellien (waer af luttel menschen hier te lande inculpabel of onschuldich sijn/en de meestendeel nu gedaen en heeft het devoir/ d'welk zij van Godes gehoorsaemheyt en eedts wegen schuldich waren te doen) niet vervallen en zouden zijn van alle haer oude Liberteyten/ Rechten/ ende Privilegien.

Item/ Alle de gene/ die maintineren ofte houden/dat de Hertoge van Alba/ om te verhinderen in toe-komende tijden gelijcke rebellien/ den Landt en ondersaten niet en zoude mogen bloten en verarmen/den rijckdom en 't goet/daar doch alle insolentie en wederspannicheyt uyt procederen/ aan hem slaan/ en daar mede het verwoest ende verlozen Volck tot obedientie ende ootmoedicheyt brengen.

Item/ Alle de gene/die maintineren ofte sustineren/dat de Coninklijke Majesteyt/ onzer alder genadichsten Heere/ende de Hertoge van Alba zijnder Majesteyt Gouverneur/zedert de voorleden rebellie/ende voorts aan in toekomende tijden niet en zouden hebben/ofte alsnoch en mogen doen tegen haren eedt/ geloften ende toezeggen bij contracte/Missive/pardon ofte andersins ghedaan t'selfde geschiet tegen Ketters ende haren fauteurs.

Item/ Alle die maintineren/dat Egmont/Hoorne/en andere Heeren/Edelen/ende Ondersaten vanden Lande/tegen en buyten recht zijn getracteert en gedoot geweest.

Item/ Alle de gene/die maintineren den selven Heeren/ Edelen en Ondersaten/ verlopende ende gebannen/als wezende verraders vande Co. Ma. en van haren Vaderlanden/eenige gunst/faveur/of vrientschap te bewijsen/of met de gebannene of verlopene eenige conversatie en kennisse te houden/bij communicatie/correspondentien/ Missiven/bootschappen/ oft andersins.

Item/ Alle de gene/die maintineren/ dat de Hertoge van Alba/ en zijnen voorsz Raet-tyrannen zijn/en geen souverainen en competente Rechters van alle zaecken crimnele oft civile/ongehouden te observeren de oude gewoonlijcke Rechten/Privilegien/ende costumen vanden Lande/die doch anders niet en zijn gheweest dan corruptelen ende abusen/waer uyt alle quaat gekomen is.

Item/Alle de gene/die maintineren/dattet onGoddelijck ende Tyrannich is/ de Wijven ende Kinders van den Ketters ofte Fauteurs/hoe Catholijck zy zijn/ te dooden/ ende haar lieder goederen te confisqueren.

Item/Alle de gene/die maintineren/dat private persoonen in tijden van Oorlogen/ter zaken van Herezie ende Rebellie/aan-genomen/niet schuldich en zijn/de Hereticquen/hare Kinderen ende fauteurs / met Wapenen om te brenghen / het zij buyten oft binnen de Steden ofte Dorpen/waar zij al-zulcke vinden.

Item/Alle de gene/die maintineren dat-men in cas vā Heresien niet en mach horen ende geloven alle Aanbrengers / van wat qualiteyt die zijn.

Item/Alle de gene/die maintineren/ datmen tegens de Hereticquen ofte hare Kinderen ē fauteurs aangebracht bij twee persoonen/niet en mach procederen/ tot executie ē confiscatie van haar Lijf ē goet/zonder voorgaande proces.

Item/Alle de gene/die de Rechters noteren oft diffameren van tyrannye offte diffamie/van dat zij doende haar officie/ in deze puncten zouden te straf ē rigoureus zijn: welcke strafheyt/al waer't also datse excessijf scheen te sijn/ bij goede kerstene Menschen al behoort ghe-excuseert te worden/ als komende uyt een zonderlinge Liefde tot den ouden Kersten Gelove.

Tegens alle welcke personen/sonder eenige exceptie/ die inde voorsz puncten/ oft eenigen van dien/directelijck ofte indirectelijck culpabel bevonden worden/ zal men op de delatie ende eedt van dē voorsz twee personen procederē bij apprehensie van haren personen/ confiscatie van hen Lijf ende goeden/ zonder voor-ghaande forme van proces.

Ende want men bij experiente ende ondersoecke van dese Rebellien bevint/ dat alle het quaat toe-gekomen ende van langer handt gepractizeert is/ bij middelen ende oorsaecken van Houwelijcken ē alliantien met Hereticque/suspecte ende oproerige personen/zo van hogen als nederen state ende conditie/ ende dat de Hereticquen hen daer mede/zo van Maechschappie als Rijckdommen dagelijcx meer ē meer gemeynt hebben te oversterken/ē dat oock de Co. Ma. onzer alder genadigste Heere/na dispositie van Geestelijcke ende Wereltlijcke Rechten behoorde ende schuldich is daar teghen te verziene / tot voorderinge van den Ouden Kersten Gelove/zo is oock bij zijne Excell. ende die van zijnen Rade voorsz gesloten ende geresolveert/datmen ter eerster oportuniteyt/ zal publiceren Ordonnantien / dat niemant/van wat state/qualiteyt/of conditie hij zij/ zijn Kinderen en zal moghen Houwen of bevesten/ zonder consent ende permissie van zijn Excell. Ende dat de notabelste van qualiteyt ende rijckdommen/hen zelven noch hare Kinderen/ niet en zullen mogen Houwen ende bevesten/dan na 'tbelieven/discretie/ ende ordonnantie van zijn Excellentie/ op dat het onkruydt eens mach uytgeroept worden: Op de pene van Lijf ende Goedt te verbeuren/etc.

Extract

Extract uyt het Boecxken/ geintituleert/

Vertoogh ende openinge, om een goede ende Zalighe Vrede te maacken in-de Neder-Landen.

SY (de Spangiaarden) komen wel voor een tijdt dissimuleren/ ende een goedt Aan-zicht tonen: maar zo haast als zy haren slach zien/ zo en zullen zy niet laten haar leedt te wraken. Weten wy niet/ dat de Wijse-Man zeght/ dat den toorn des Coninex/ zy een boodtschap des doodts? Daerom ist/ dat den School-Meester des Spaanschen ende Italiaanschen Gouvernements/ genaamt Nicolas Machiavilli, so neerstig leert/ ende met het Exempel van Cæsar Borgia bewyst/ dat de Coningen ende Vorsten/ het leedt dat zy meynen ontfangen te hebben/ nimmermeer behooren ongewroken te laten/ wat belofte/ wat eedt/ ofte verdrach zy oock mochten gedaen hebben: maer moeten zo lange haren moet onder een schoon gelaat verborgen houden/ ende met allerley schone beloften bedecken/ tot dat zy een goet vertrouwen in hare leedt-doenders gebracht hebbende/ gelegentheyt vinden om/ de zelve met alle haar Geslacht ende aan-hangh/ alzo gantschelijc upt te roden/ dat zy namaels geen oorzake en hebben/ iet desghelijcken meer te vrezen/ maar haren staat ende Coninckrijck door zulcken middel zo sterck bevesten/ dat alle andere daar een exempel aan nemende/ zigh ontsien eenich leet of onvrientschap hun te doene.

Dit is het fundament der Tyrannische macht ende grootheydt/ die de Spangiaerts met alle middelen soecken op te bouwen. Daerom moetmense ofte nu voorkomen/ oft immers na datmense eenmael upt nootzake des Rechts/ ende des welvaren der Landen met goeder conscientie vertoornt heeft: de saken alzo beleggen/ ende met een Mannelijck gemoedt ende kloecke stantvasticheyt/ zoo goede Ordre in alles stellen/ ende der Koningen zelven macht ende gewelt onder ghoede Wetten ende Policien des Landts also dwingen/ dat zy daer na gheen middel en hebben/ met moedtwil ende onrecht/ haren toorne ende wrake te volvoeren. Ghedachtich wezende des Fabels/ die onze Oude voor-Vaders plegen te vertellen/ dat doe het Hert 'twelck was gekomen/ om den Leeu/ den Coninck der Dieren/ te groeten/ voelende dat hy van den Leeuwe gegrepen werde/ om verscheurt te zijne/ zo gheweldich zijne Hoornen geschuddet hadde/ dat hy des Leeuws klauwen ende Tanden was ontgaan/ zo werde den Leeu van toorne ende gramschap zo ontsteken/ dat het Vosken (zeer vrezende dat het op sijne Cappe mocht druppen) te sijnen laste nam om den Coninc te payen/ belovende dat hy zoude het Hert in des Leeuwen macht weder bringen. Ende in der daadt/ hy dede zo veel met zijn schoon kallen/ ende met Honich om den Mondt te smeren/ dat het Hert hem liet gezeggen/ ende quam wederom tot den Leeu/ hopende na des Voskens belofte/ ghenade ende pardon by den Coninc te genieten: maar zoo haast hy naarder ghekomen was/ om den Leeu te groeten/ zo sloech den Leeu zijn Clauwen op hem/ ende alle andere Beesten om-ringelden hem in zulcker voeghen/ dat hy van stonden aan vernielt ende verscheurt werde: daar viel nu het Vosken toe/ ende stal zeer heymelijck het herte vande verscheurde Beeste/ ende at het op: maar als de Koninc daar na/ het herte vander Beesten/ als zijnde het leckerste morselken/ soecken liet/ ende dat het

niet te vinden was/ zo werde het Vosken van de andere Dieren verklaecht/ dz hy het Herte zoude hebben wech genomẽ/ twelc hy seer sterc loochende/ doch tẽ laetsten ziende/ dz alle zyn uytvluchten hem nz en conden baten: Jck worde (seght hy) t'onrechte beschuldicht: want het is immers onmogelijc/ dat ic soude wech genomen hebben het Herte/ datter niet en was: Wãt hadde dese Beeste een enkel beetkẽ vã een Herte opt in haer lyf gehadt/ na dz sy onzen genadichsten couinc zo zeer vtoornt sach/ eñ eens uyt zyn macht los was gegaen/ sy soude haer nimmermeer hebben laten over-reden/ om weder daer onder te komen/ het welke sy nu gedaan hebbende/ merckelijcken blijct/ dz sy geen Herte noch sin opt gehadt en heeft.

Dat selve machmen nu van alle de gene zeggen/ welcke haar laten bedunckken/ dat zy een-maal pardon gekregen hebbende/ ende den Spangiaarden ongunstich geweest hebbende/ dencken noch even-wel in des Koninckx ghenade te staan/ ende laten zigh over-reden van dese eygen-batige Vossen/ die zig geerne vã hun vleesch ende substantie souden voeden ende vet maken/ om in hare eygene zake nz in tijts te verzien/ dat zy niet en mochten hier-na-maals met gewelt onderdruct werdẽ: Want zy geven daar mede alle t'Menschen te kennen/ dat zy geen Herte/ noch ghemoedt/ noch eenich verstant ofte sinnen opt en hebben gehadt.

Eenige Bladeren daar na E 4 staan deze woorden. Dat wy zouden willen verwachten/ dat de Coninck met die van Hollandt ende Zeelandt in eenich verdrach treden zal/ gelijck zy dickwyls veynsen ende uytgeben/ is te vergeefs: hy heeft eens voor allen besloten/ liever alle zyne Coninckrijcken ende Landen te verliezen/ dan dat hy haar de oeffeninge haarder Religie zoude toe-laten: ende zy hebben daar-en-tegen eens voor haar besloten/ liever den Turck te hulpe te nemen/ ende den laatsten Man te waghen/ dan dat zy zouden eenigh verdrach maacken/ zonder van hare Religie/ zoo wel als van haar Leven verzeeckert te zyn: Want zy het Hert/ daar wy hier-boven van gemelt hebben/ niet en willen slachten/ om hare van't Vosken te laten over-reden.

(:.)

HEERE! behoedt u Volck voor schandt:
End' beschermt ons lieve Vader-Landt.
